

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่สามารถรักษาค่าเงินบาทให้คงที่ได้อีกต่อไป เนื่องจากการขยายขนาดของวงเงินในการเก็งกำไรค่าเงินเพิ่มขึ้น กอปรกับภาวะเงินสำรองเงินตราต่างประเทศที่ได้ลดลง ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตัดสินใจปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัวในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2540 ซึ่งถือว่าเป็นการปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวอย่างไม่ได้มีการคาดการณ์ไว้ โดยเฉพาะภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่ขาดดุลยภาพและเสถียรภาพทางการเงินเป็นอย่างมากนั้น ทำให้เกิดความผันผวนของค่าเงินบาท ในลักษณะที่เศรษฐกิจไทยไม่เคยประสบมาก่อน อาจเรียกได้ว่าเกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งความผันผวนของค่าเงินบาทที่เกิดขึ้น มีผลกระทบต่อบุคคลต่างๆ ที่ต้องใช้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกรรมระหว่างประเทศ เช่น นักลงทุน นักธุรกิจ และนักเก็งกำไร นอกจากนี้ยังกระทบต่อภาวะการส่งออกและนำเข้าของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากราคาสินค้าระหว่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้การนำเข้ามีการปรับตัวลดลงเป็นอย่างมาก

ผลกระทบของการเคลื่อนไหวอัตราแลกเปลี่ยนและความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเกี่ยวข้องกับตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคหลายประการ เช่น ระดับราคาสินค้าของประเทศ ผลผลิต อัตราดอกเบี้ย เหล่านี้ยังคงเป็นประเด็นการโต้แย้งที่สำคัญทางเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยมีผลงานจำนวนมากทั้งที่เป็นทฤษฎีและการศึกษาเชิงประจักษ์ซึ่งให้ผลการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การศึกษาของ Kyreme (1991), Kim (1998), Upadhyaya (1999) และ Kamin and Rogers (2000) ซึ่งกล่าวถึงประเด็นการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนสามารถกระตุ้นระดับราคาภายในประเทศซึ่งกระทบต่ออุปทานและอุปสงค์รวมภายในประเทศ ด้านอุปทาน อัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลต่อการใช้จ่ายโดยตรงของผู้ซื้อภายในประเทศที่นำเข้าสินค้า โดยทั่วไปแล้วสำหรับประเทศหนึ่งเมื่อค่าของเงินลดลงจะมีผลให้ราคาสินค้านำเข้าสูงขึ้น และราคาสินค้านำเข้าจะถูกมองเมื่อค่าของเงินเพิ่มขึ้น แต่ตามธรรมชาติของความสัมพันธ์ระยะยาว ความสัมพันธ์ของอำนาจการซื้อสินค้า

กับระยะเวลาของผลกระทบต่อระดับราคาภายในประเทศยังไม่ชัดเจน ขณะที่ความเป็นไปได้ใน ระยะสั้นของบริษัทต่างประเทศไม่มีการตอบสนองของระหว่างราคาที่มีผลต่อการขยายขนาดอัตราแลกเปลี่ยนกับสัดส่วนความสัมพันธ์ของการนำเข้าทั้งระบบเศรษฐกิจ

การผันแปรของอัตราแลกเปลี่ยนสามารถทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่ออุปทานของ ระดับราคาในประเทศด้วย เนื่องจากเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้นหมายความว่าค่าเงินลดลง จะส่งผล ให้มูลค่าปัจจัยนำเข้าสินค้าทุนสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น และนำไปสู่ราคาสินค้า ที่ผลิตในประเทศสูงขึ้น นอกจากนี้การแข่งขันของบริษัทนำเข้าอาจเพิ่มการตอบสนองราคาต่อการ เพิ่มราคาของกลุ่มต่างชาติเพื่อปรับกำไรต่ำสุดให้ดีขึ้น ขอบเขตของการปรับราคาขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ หลากหลาย เช่น โครงสร้างตลาด ความสัมพันธ์ของจำนวนบริษัททั้งในประเทศและต่างประเทศ ในตลาด ธรรมชาติของนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนของรัฐบาลและความยั่งยืนของสินค้า ซึ่งผลการ ศึกษาที่ผ่านมายังไม่ชัดเจนในประเด็นเหล่านี้

ในด้านอุปสงค์รวมก็ได้รับผลกระทบจากการผันแปรของอัตราแลกเปลี่ยนด้วย การลด ลงของค่าเงินหรือการเพิ่มขึ้นของค่าเงิน การเพิ่มหรือลดของอุปสงค์ภายนอกประเทศต่อการผลิต สินค้าและบริการ การเพิ่มหรือลดในเครือข่ายการส่งออกและอุปสงค์รวมนี้อาจเพิ่มผลผลิตที่แท้จริง นอกจากนี้การขยายตัวในอุปสงค์ภายในประเทศ และ รายได้ประชาชาติ อาจเพิ่มราคาปัจจัยการ ผลิตและเร่งให้เกิดอุปสงค์ต่อแรงงาน โดยแรงงานจะแสวงหาค่าจ้างที่สูงขึ้นเพื่อรักษาค่าจ้างที่แท้ จริงไว้ การเพิ่มค่าจ้างอาจมีผลต่อการเพิ่มราคา

จากความไม่ชัดเจนของประเด็นความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการ ศึกษาสำหรับประเทศไทยว่าความเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง ต่อระดับราคาและผลผลิตของประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับราคาและผลผลิต ของ ประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนต่อระดับราคาและผลผลิตของประเทศไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 2) ผลของการวิเคราะห์จะช่วยให้หากรอบที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับตัวแปรหลักๆ ทางมหภาคได้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความเคลื่อนไหวอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อระดับราคาและผลผลิตของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลลักษณะเชิงอนุกรมเวลา (Time Series) รายเดือนตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2531 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2544

1.5 แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้จะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จาก IFS-CD-ROM (International Financial Statistics) จัดทำโดย International Monetary Fund (IMF)